

Sterker Frans in het basisonderwijs

Advies naar aanleiding van de peiling Frans 2017

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op vraag van Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs op 15 juni 2018

Uitgebracht door de Raad Basisonderwijs op 10 oktober 2018 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: Raad Basisonderwijs op 29 augustus 2018, werkgroep Frans onder voorzitterschap van Bart Van Dijck op 29 augustus 2018, 12 september 2018, 26 september 2018 en 4 oktober 2018. Focusgesprek met docenten Frans van de opleiding 'bachelor in het onderwijs: lager onderwijs' op 7 september 2018.

Dossierbeheerder: Katrien Persoons

INHOUD

SITUERING	2
1 'FRANS' IN BEWEGING	2
1.1 DECRETALE CONTEXT	2
1.2 AMBITIEUZERE EINDTERMEN FRANS SINDS 2010	3
1.3 INITIATIEVEN WERKVELD	3
2 DE RESULTATEN VAN DE PEILING FRANS 2017	4
3 VERKLARINGEN EN AANBEVELINGEN	5
3.1 PLAATS VAN FRANS IN ONZE MAATSCHAPPIJ	5
3.2 TALENSENSIBILISERING EN -INITIATIE FRANS	5
3.3 AANBOD FRANS IN DE KLAS	6
3.3.1 Pedagogisch-didactische aanpak	6
3.3.2 Het professioneel continuüm van het lerarenberoep	7
3.3.3 Verwachtingen secundair onderwijs	8
4 TOT SLOT	10
4.1 FRANS ALS ONDERDEEL VAN EEN GOED GEVULD CURRICULUM	10
4.2 TOEKOMSTPLAN BASISONDERWIJS?	10

Situering

Uit de peiling Frans (2017)¹ blijkt dat de eindtermen voor het leergebied Frans in het basisonderwijs onvoldoende bereikt worden. Dit is geen complete verrassing voor het onderwijsveld. Het peilingsonderzoek bevestigt de resultaten van het kwalitatieve onderzoek over Frans door de onderwijsinspectie.² Ook uit dagelijkse observaties van de pedagogische begeleiding en vaststellingen in de school- en klaspraktijk blijken knelpunten die het bereiken van de eindtermen Frans bij heel wat leerlingen belemmeren.

Minister Crevits vroeg de Vlor om advies naar aanleiding van deze peiling. De focus van dit advies zijn de twee vragen van de minister, namelijk:

- Hoe kunnen de resultaten van de peiling verklaard worden?
- Welke concrete acties kunnen hieraan verhelpen?

De Vlor ziet de peiling en de adviesvraag als een momentum om de resultaten voor Frans te verbeteren met gerichte acties. De verschillende geledingen van de Vlor zijn bereid om daar samen met de overheid aan te werken.

1 ‘Frans’ in beweging

1.1 Decretale context

Sinds 1 september 2004 is het leergebied Frans verplicht in het vijfde en zesde leerjaar van het gewoon basisonderwijs. De eindtermen Frans zijn van toepassing voor elke Nederlandstalige school. Ze gelden dus ook voor Nederlandstalige scholen in het tweetalige Brussels hoofdstedelijk gewest. Deze scholen kunnen, voorafgaand aan het verplicht aanbod vanaf het vijfde leerjaar, al vanaf het eerste leerjaar formeel onderwijs Frans facultatief aanbieden.

Sinds het vorige schooljaar (2017-2018) hebben scholen meer mogelijkheden³ om te werken rond talen:

- Voor talensensibilisering en -initiatie is de voorrang voor het Frans verdwenen. Scholen kiezen nu zelf met welke taal (Duits, Engels, Frans) ze starten.
- Met het formeel talenonderwijs kunnen scholen starten vanaf het derde leerjaar en dit niet enkel meer voor Frans, maar ook voor Engels en/of Duits. Als voorwaarde geldt dat leerlingen voldoende het Nederlands moeten beheersen.

¹ Voor een uitgebreide rapportering over de peiling Frans 2017, zie rapport dat beschikbaar is op de website van het Departement Onderwijs & Vorming: <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/peiling-frans-in-het-basisonderwijs-1>

² Onderwijs Spiegel 2017. Jaarlijks rapport van de onderwijsinspectie. Geraadpleegd op 4 september 2018 via https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/atoms/files/OS_2017_0.pdf

³ Decreet basisonderwijs, art. 43 zoals gewijzigd door Onderwijsdecreet XXVII. Zie ook omzendbrief over het onderwijsaanbod vreemde talen in het basisonderwijs (BaO/2017/01).

1.2 Ambitieuze eindtermen Frans sinds 2010

Sinds 1 september 2010 werken scholen met nieuwe eindtermen Frans.⁴ Die zijn een grondige herformulering van de vorige eindtermen en weerspiegelen een hoger ambitieniveau.⁵ Communicatieve vaardigheden (spreken, begrijpend luisteren, begrijpend lezen, mondelinge interactie en schrijven) werden belangrijker, met schrijfvaardigheid in een ondersteunende functie. Er kwamen ook meer eindtermen Frans.

1.3 Initiatieven ter ondersteuning van het werkveld

In de **pedagogische begeleiding en de nascholing** nemen moderne vreemde talen al geruime tijd een belangrijke plaats in. Dit bleek in april 2018 ook uit de toelichtingen van de drie pedagogische begeleidingsdiensten tijdens een ervaringsuitwisseling op de Vlor rond het moderne vreemdetalenbeleid in het basisonderwijs.⁶

Sinds de talenbeleidsnota 'De lat hoog voor talen in iedere school' (2006)⁷ ligt er meer nadruk op het ontwikkelen van een talenbeleid op school en een visie op meertaligheid. De koepels en het GO! hebben een vormingsaanbod rond het leergebied Frans om het pedagogisch-didactisch handelen van leraren te ondersteunen. Ze ondersteunen en promoten ook het netoverschrijdend nascholingsprogramma 'Formaprim'.

Sommige initiatieven van de pedagogische begeleiding zijn netoverschrijdend. Naar aanleiding van de nieuwe eindtermen in 2010 is er bijvoorbeeld gewerkt aan een actieve gemeenschappelijke woordenlijst om leraren te ondersteunen bij het kiezen van de inhoud.

De pedagogische begeleiding ondersteunt scholen ook in hun interne kwaliteitszorg. Scholen worden gestimuleerd om alle leergebieden, dus ook Frans, hierin mee te nemen. Om de evaluatievraag binnen de PDCA-cyclus te behandelen, kunnen ze verschillende informatiebronnen hanteren. Een OVSG-toets Frans bestaat reeds en kan hierbinnen passen. Vanaf dit schooljaar (2018-2019) biedt ook Katholiek Onderwijs Vlaanderen een proef Frans luisteren en lezen aan. Hierbij aansluitend formuleert de Vlor een advies over de randvoorwaarden die nodig zijn om van deze gevalideerde toetsen meer dan nu het geval is een echte hefboom te maken voor schoolontwikkeling.⁸

De **Vlor** publiceerde in 2008 een praktijkhandboek over Frans leren in de basisschool om scholen te stimuleren met verruimde inzichten vorm te geven aan een taalbeleid Frans op school en in de klas.⁹ Nu kijkt de Vlor vooral uit naar de resultaten van de review binnen SONO over 'vreemde

⁴ 30 april 2009 – Decreet tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 betreffende de eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het basis- en secundair onderwijs.

⁵ Deze herziening van de eindtermen kaderde in de ambitieuze doelstellingen van toenmalig minister Vandenbroucke rond het talenonderwijs met de nota "De lat hoog voor talen in iedere school. Goed voor de sterken, sterk voor de zwakken" (2006) en het bijhorende actieplan.

⁶ Raad Basisonderwijs van 18 april 2018. De presentaties zijn beschikbaar via <https://www.vlor.be/activiteiten/verslagen/toelichting-vreemde-talen-het-basisonderwijs>

⁷ Vandenbroucke, F. (2006). *De lat hoog voor talen in iedere school*.

⁸ <https://www.vlor.be/adviezen/advies-over-het-gebruik-van-de-gevalideerde-toetsen-op-het-einde-van-het-basisonderwijs>

⁹ Vlaamse Onderwijsraad (2008). *Frans leren in de basisschool. Vroeg begonnen, half gewonnen. Talensensibilisering en taalinitiatie vanaf de kleuterschool*.

talen leren: hoe vroeger, hoe beter' met Kris Van den Branden (KU Leuven) als promotor. Hieruit kunnen lessen getrokken worden voor de inrichting van effectief vreemdetalenonderwijs in Vlaanderen.¹⁰

In de **lerarenopleidingen** waren er in het verleden projecten als 'Sterk in Frans'¹¹ en 'Sterk naar het werkveld'¹². Verschillende lerarenopleidingen hebben ervaring met een startscreening Frans en hanteren gedifferentieerde leertrajecten. De instaptoets lerarenopleiding is vanaf 2017-2018 voor alle studenten verplicht, maar niet bindend. Die toets bevat voor Frans lees- en luisterteksten met meerkeuzevragen. Het doel van de toets is om studenten een indicatie te geven over hun basiskennis bij inschrijving in de lerarenopleiding.

2 De resultaten van de peiling Frans 2017

Het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen toetste in 2017 voor de tweede keer de eindtermen uit het leergebied Frans in het basisonderwijs. De peiling ging na of leerlingen op het einde van het basisonderwijs de eindtermen Frans voor lezen, spreken en luisteren bereiken. Op die manier is het een belangrijk instrument voor kwaliteitscontrole op systeemniveau.

De vorige peiling gebeurde in 2008. De nieuwe peiling is echter geen herhalingspeiling: de resultaten uit beide peilingen kunnen niet met elkaar vergeleken worden omdat de eindtermen te sterk veranderd zijn (zie 1.2).

De belangrijkste resultaten van de peiling 2017 zijn:¹³

- 45% van de leerlingen behalen de eindtermen voor *lezen*;
- 69% van de leerlingen behalen de eindtermen voor *luisteren*;
- Uit de praktische proef *spreken* blijkt dat leerlingen durven spreken in het Frans, maar dat slechts een minderheid dit inhoudelijk en vormelijk correct doet.

Opvallend zijn de genuanceerde bevindingen over de thuistaal: leerlingen die thuis een andere taal spreken dan Nederlands of Frans doen het beter dan de leerlingen die thuis Nederlands

¹⁰ Deze studie vindt plaats van 1 juli 2018 tot 31 december 2018. Hierin wordt volgende elementen onderzocht:

- welke interventies en factoren (inclusief buitenschoolse omgevingsfactoren en kenmerken van de betrokken talen) het succesvol leren van een vreemde taal door leerlingen van basis- en secundair onderwijs het sterkst beïnvloeden;
- in welke mate leeftijd en andere relevante leerlingkenmerken (bv. SES; tweetalige opvoeding) de effectiviteit van de bovenstaande interventies beïnvloedt;
- in welke mate er empirische evidentie bestaat voor de hypothese dat vroeg vreemdetalenonderwijs de ontwikkeling van de instructietaal bemoeilijkt.

Op basis van het antwoord op de bovenstaande vragen kunnen lessen getrokken worden voor de inrichting van effectief vreemdetalenonderwijs in Vlaanderen, zowel qua timing, randvoorwaarden, formele organisatie, didactiek, plaats in het curriculum en opbouw.

¹¹ Expertisenetwerk School of Education. Associatie KU Leuven (2011). *Eindrapport 'Sterk in Frans'*. Project van het expertisenetwerk 'School of Education Associatie KU Leuven. Derde ronde – 2009. Projectnummer: 2009-34. Online geraadpleegd op 4 september 2018 via https://associatie.kuleuven.be/schoolofeducation/projecten/eindrapport_stERK-1.pdf

¹² Expertisenetwerk School of Education. Associatie KU Leuven (2013). *Eindrapport 'Sterk naar het werkveld. Een ERK-gebaseerd meetinstrument om de decretaal vereiste niveaus van taalvaardigheid Frans te testen bij afstuderende BaLO-studenten*. Project van het expertisenetwerk 'School of Education Associatie KU Leuven. Projectnummer: 2011-26. Online geraadpleegd op 4 september 2018 via <https://associatie.kuleuven.be/schoolofeducation/bijlagen/Eindrapport%20stERK%20naar%20het%20werkveld.pdf>.

¹³ <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/peiling-frans-in-het-basisonderwijs-1>.

spreken. Dit nuanceert het belang van de decretale bepaling om eerst Nederlands voldoende te beheersen voordat vanaf het derde leerjaar gestart kan worden met formeel talenonderwijs (Duits, Engels, Frans). Het sluit ook aan bij een eerder standpunt van de Vlor om deze bepaling te schrappen.¹⁴

3 Verklaringen en aanbevelingen

De Vlor stelt het hoge ambitieniveau van de eindtermen Frans niet in vraag. Verklaringen voor de tegenvallende resultaten van de peiling zijn niet eenduidig, maar zijn een samenspel van factoren binnen en buiten het basisonderwijs. Ze kaderen ook in een bredere analyse over de voorwaarden die nodig zijn om kwaliteitsvol basisonderwijs te realiseren.

3.1 Plaats van Frans in onze maatschappij

Frans wordt als tweede landstaal nog steeds als belangrijk beschouwd om te leren op school. Uit de peiling blijkt dat de meeste ouders en leraren positief staan tegenover Frans.¹⁵ De peiling geeft ook aan dat het merendeel van de leerlingen Frans belangrijk vindt voor de toekomst.

Maar Frans komt minder voor in de leefwereld van vele kinderen, leraren en ouders. Engels¹⁶ heeft veel meer zijn intrede gedaan, al zijn er regionale en sociologische verschillen. Kinderen pikken Frans minder spontaan op. Dit is jammer want uit de peiling blijkt dat kinderen die buiten school in contact komen met Frans, betere resultaten behalen voor lezen, luisteren en lexicale kennis.

Advies aan de overheid:

Ga de mogelijkheden na om Frans meer in de leefwereld van kinderen te brengen en zoek hierbij afstemming met andere beleidsdomeinen, bijvoorbeeld:

- *Bekijk op welke manier de openbare omroep in zijn programmatie voor kinderen elementen kan opnemen die sensibiliserend zijn voor of initiërend zijn in de Franse taal;*
- *Ga samen met het beleidsdomein Cultuur op zoek naar manieren om Franstalige culturele activiteiten meer toegankelijk te maken voor kinderen (bijv. theater);*
- *Voorzie een budget voor bibliotheken om Franse prentenboeken, eenvoudige strips en leesboeken, gezelschapsspellen en/of beeldmateriaal aan te kopen.*

3.2 Talensensibilisering en -initiatie Frans

Uit de peiling blijkt dat slechts de helft van de bevraagde scholen taalinitiatie aanbiedt voorafgaand aan het formeel onderwijs Frans. Het is voor de Vlor niet duidelijk waarom de

¹⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over Onderwijsdecreet XXVII](#), 26 januari 2017.

¹⁵ Uit de peiling blijkt dat de meeste ouders denken dat goede resultaten voor Frans belangrijk zijn voor verdere studies en een job. De meeste leraren staan ook positief ten opzichte van het vak Frans en zouden het jammer vinden als ze geen Frans meer konden geven.

¹⁶ Uit het ESLC-onderzoek van 2012 blijkt dat Vlaamse jongeren opmerkelijk beter scoren op Engels dan op Frans met als voornaamste reden dat Engels meer tot hun leefwereld behoort. Voor Engels behaalt Vlaanderen een derde plaats in Europa, ondanks het feit dat het in Vlaanderen de derde vreemde taal is. In andere Europese landen is Engels vaak de tweede vreemde taal. Zie http://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Brochure_ESL.pdf,

scholen zo weinig gebruik maken van die mogelijkheid. Nochtans is het belangrijk om leerlingen te laten kennismaken met vreemde talen op vroege leeftijd. Hierbij moet er sprake zijn van een doorlopende leerlijn, waarbij het hele schoolteam betrokken is.

De mate waarin talensensibilisering en -initiatie Frans aan bod komen, is afhankelijk van het beleid van een school. Basisscholen zijn net zoals scholen secundair onderwijs verplicht om een talenbeleid te implementeren, maar dit beleid focust zich nog dikwijls op een visie rond de onderwijstaal Nederlands.

Advies aan de overheid:

- *Ga na waarom scholen al dan niet kiezen voor taalinitiatie Frans. Deze analyse zal de pedagogische begeleiding helpen om de drempels hiervoor mee weg te werken en heel gericht initiatieven te nemen om vroege taalinitiatie Frans te stimuleren.*
- *Neem in de regelgeving opnieuw op dat als scholen werken aan taalinitiatie, dit eerst gebeurt voor Frans. Dit stimuleert scholen om een doorlopende leerlijn te creëren, aangezien Frans (anders dan Engels en Duits) een verplicht leergebied is in het vijfde en zesde leerjaar.¹⁷*

3.3 Aanbod Frans in de klas

3.3.1 Pedagogisch-didactische aanpak

De nieuwe eindtermen in 2010 hebben onvoldoende geleid tot een cultuuromslag in de klas. De Vlor herkent de vaststelling van de onderwijsinspectie dat scholen op dit moment nog onvoldoende de kerngedachten van de eindtermen realiseren en nog geen goede omslag gemaakt hebben naar communicatieve vaardigheden.¹⁸ Nieuwe eindtermen vragen tijd en middelen (materialen, vorming, overleg tussen leraren) om de vernieuwing te implementeren.

Concrete knelpunten in de pedagogisch-didactische aanpak, die ook blijken uit de peiling en de Onderwijsspiegel 2017, zijn:

- Leraren zijn zoekende naar het juiste evenwicht tussen de traditionele, op vorm- en kennisgerichte taalleermethode en de aandacht voor communicatieve vaardigheden.
- Leraren gebruiken Frans weinig als instructietaal, terwijl de prestaties van leerlingen gerelateerd zijn aan de frequentie van het gebruik van Frans als instructietaal (zie peiling). Dit vormt een dubbele barrière voor leerlingen die thuis een andere taal dan het Nederlands spreken.
- De didactiek om te komen tot mondelinge interactie wordt vaak niet goed toegepast. Functionele communicatie, waarbij leerlingen zich op een spontane manier leren redden in veel voorkomende situaties, komt zelden voor. Heel wat leraren missen de nodige taalvaardigheid om in te zetten op deze mondelinge interactie. Ze grijpen ook makkelijk terug naar de veiligheid van invulboeken en reproductie.

¹⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over Onderwijsdecreet XXVII](#), 26 januari 2017.

¹⁸ Onderwijsspiegel 2014, p.88. Online geraadpleegd op 5 september 2018 via https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/atoms/files/Onderwijsspiegel_2014.pdf.

- Het is niet evident om op het niveau van leerlingen lager onderwijs authentiek materiaal te vinden, zoals eenvoudige luisterfragmenten en eenvoudige teksten (verschillende tekstsoorten), aangepast aan het niveau van de jonge beginnende taalleerder.
- Er is weinig aandacht voor taalreflectie en taalbeschouwing.

3.3.2 Het professioneel continuüm van het lerarenberoep

Vernieuwing vereist het ontwikkelen van nieuwe kennis en nieuwe vaardigheden bij de leraar in de school. Ook de startende leraar moet voldoende taalvaardig zijn en de vakdidactische kennis hebben om het leergebied Frans op een kwaliteitsvolle manier op te nemen.

Het implementeren van duurzame, effectieve vernieuwingen in onderwijs is een proces dat veel langer duurt dan vaak door beleidsmakers gedacht wordt. Dit blijkt ook uit onderzoek.¹⁹ Maar de knelpunten in de pedagogisch-didactische aanpak wijzen onderliggend ook op een aantal tekorten in het professionele continuüm van het beroep van leraar.

3.3.2.1 De lerarenopleiding

De praktijk in het werkveld toont aan dat de startende leraar niet altijd voldoende bekwaam is om het leergebied Frans op te nemen of rond taalinitiatie Frans te werken. Dit kwam ook aan bod in een focusgesprek dat de Vlor organiseerde met docenten Frans van de professionele bacheloropleiding lager onderwijs.²⁰

Een aantal factoren in de professionele bacheloropleiding lager onderwijs belemmeren studenten om te komen tot een goede kennis van het Frans en hen tot een optimale vakdidactische kennis te brengen. Zo blijkt uit het project 'Sterk in Frans'²¹ dat het instroomniveau van een grote groep beginnende studenten in de lerarenopleiding niet sterk genoeg is om ernstige aanvangstekorten te remediëren en te werken aan het verwachte uitstroomniveau Frans. Heel wat leerlingen behalen niet de norm die op het einde van het secundair onderwijs verwacht wordt.²²

Er zijn initiatieven genomen om de lerarenopleidingen te versterken, zoals de verplichte, niet-bindende instaptoets, die ook peilt naar de kennis van het Frans, maar de vraag blijft of dit voldoende is.

3.3.2.2 Aanvangsbegeleiding

Na het afstuderen heeft een leraar die start ook nood aan degelijke aanvangsbegeleiding. Dit werd met CAO XI versterkt, maar de vraag blijft of scholen (in samenwerking met de

¹⁹ März, V. (2014). *'It takes two to tango': Structuring actors and acting structures in the implementation of educational innovations* (doctoraatsproefschrift). Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen.

²⁰ De Vlor organiseerde dit focusgesprek in de voorbereiding van voorliggend advies. Het vond plaats op 7 september 2018 met vijf docenten Frans van vijf verschillende hogescholen, werkzaam in diverse contexten.

²¹ Expertisenetwerk School of Education. Associatie KU Leuven (2011). *Eindrapport 'Sterk in Frans'*. Project van het expertisenetwerk 'School of Education Associatie KU Leuven. Derde ronde – 2009. Projectnummer: 2009-34. Online geraadpleegd op 4 september 2018 via https://associatie.kuleuven.be/schoolofeducation/projecten/eindrapport_stERK-1.pdf

²² Eindrapport 'Sterk in Frans', p.61-62.

pedagogische begeleiding en lerarenopleidingen) de beschikbare tijd en middelen hebben om dit op een kwaliteitsvolle manier op te nemen.

3.3.2.3 Permanente professionele ontwikkeling

Uit de peiling blijkt dat minder dan de helft van de leraren de afgelopen vijf jaar een nascholing Frans volgde en dat bijna geen enkele leraar een taaltraining Frans volgde. Hiervoor zijn verschillende redenen. Ten eerste hebben scholen budgettair weinig mogelijkheden voor professionaliseringsinitiatieven. Hierdoor geven ze prioriteit aan initiatieven rond leergebieden die over heel de basisschool meer uren in beslag nemen en die teamgericht kunnen aangeboden worden. Bovendien is het ook moeilijk om leraren klasvrij te krijgen voor initiatieven rond Frans.

Leraren hebben weinig ruimte om professioneel te groeien. Indien een leraar dit wenst, moet hij zich kunnen verdiepen in een bepaalde expertise, bijv. als leergebiedexpert Frans. Zo kan hij als lid van een complementair team werken vanuit zijn eigen talenten, interesses en competenties. De Vlor herhaalt dat hij geen voorstander is van bijkomende leermeesters met specifieke bekwaamheidsbewijzen in het basisonderwijs. Dit standpunt is stevig onderbouwd in een eerder advies.²³

3.3.3 Verwachtingen secundair onderwijs

De aansluiting van basisonderwijs op secundair onderwijs voor Frans is voor veel scholen niet duidelijk. Het is opvallend dat scholen nog vaak ondersteuning aan de pedagogische begeleiding vragen voor Frans in het kader van de baso-werking. Er spelen soms andere verwachtingen bij ouders en scholen secundair onderwijs, ondanks het feit dat de huidige eindtermen zeer goed op elkaar aansluiten. Uit het onderzoek van de onderwijsinspectie blijkt dat basisscholen hierdoor soms te veel aandacht besteden aan grammatica- en spellingsonderwijs zonder communicatieve contexten.

Advies aan de overheid, met de pedagogische begeleiding en lerarenopleidingen als partners:

- *Ga na of er in de Franstalige gemeenschap een databank bestaat met authentiek Frans beeldenmateriaal (cfr. de Nederlandstalige beeldendatabank van de VRT), waaruit een selectie kan worden gemaakt aangepast aan het niveau van beginnende taalleerders. Indien dat niet zo is, vraagt de Vlor aan de overheid om hier projectmiddelen voor vrij te maken. De pedagogische begeleiding kan ondersteunend werken om het materiaal mee vorm te geven en zal het promoten zodat leraren hier actief mee aan de slag gaan in contactmomenten met leerlingen.*
- *Blijf als overheid de kwaliteit van de lerarenopleiding opvolgen. Onderzoek in overleg met de lerarenopleidingen de mogelijkheden om ernstige tekorten voor Frans te remediëren buiten het reguliere curriculum van 180 studiepunten.*
- *Monitor de effecten van de instaptoets. Ga na of de instaptoets voor leerlingen van het voorlaatste jaar secundair onderwijs – die interesse hebben in de bachelor*

²³ Kiezen voor bijkomende leermeesters zou de organisatie in het basisonderwijs sterk bemoeilijken (bijv. op het vlak van opdrachttoewijzing, vervangingen, geïntegreerd werken, flexibele leerwegen, teamteaching, lesroosters, deliberaties e.d.). Dat is niet in het belang van de leerlingen. Bovendien zou het ertoe leiden dat meer leraren basisonderwijs een voltijdse tewerkstelling moeten bijeen sprokkelen via snipperopdrachten in verschillende scholen. Dat is nefast voor de aantrekkelijkheid van de job. Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over een toekomstplan voor het basisonderwijs](#), 8 maart 2017.

lerarenopleiding - een opportuniteit kan vormen, als onderdeel van een breder studiekeuzetraject in het secundair onderwijs.

- *Benut de formulering van nieuwe eindtermen Frans in het kader van de modernisering secundair onderwijs om hiaten op te lossen in de voorkennis Frans van instromende studenten in de lerarenopleiding. Ook de Se-N-Se-opleidingen die voorbereiden op het hoger onderwijs vormen een kans voor leerlingen die na een arbeidsmarktgerichte studierichting in het secundair onderwijs toch aan de lerarenopleiding wensen te beginnen. Deze leerlingen zullen in het gemoderniseerde secundair onderwijs niet rechtstreeks kunnen doorstromen naar een professionele of academische bacheloropleiding.*
- *Versterk de mogelijkheden voor aanvangsbegeleiding door de school. De school doet dit onder begeleiding van de pedagogische begeleiding en in samenwerking met de lerarenopleiding. Hierbij zijn duidelijk onderscheiden rollen. Zorg voor voldoende tijd, ruimte en middelen hiervoor.*
- *Bestendig bestaande nascholingsinitiatieven, zoals ook het netoverschrijdend professionaliseringsinitiatief Formaprim, promoot dit in scholen en moedig samen met de pedagogische begeleiding deelname van leraren aan.*
- *Neem Frans op in de prioritaire nascholings thema's om het pedagogisch-didactisch handelen van de leraar te versterken. Hierbij kan de pedagogische begeleiding aandacht besteden aan het ondersteunen van leraren om Frans meer te integreren in de andere leergebieden. Zo zal de klemtoon vanzelfsprekend meer op communicatieve vaardigheden komen te liggen. Het kan ook gebruikt worden om leraren de eindtermen en de leerplannen Frans inhoudelijk en didactisch goed te laten toepassen en/of om de werkwijzen van evaluatie te leren om het bereiken van leerplandoelen door leerlingen in kaart te brengen.*
- *Moedig mobiliteitsprogramma's voor leerlingen én leraren aan. Recent realiseerde de minister een akkoord met de Academie de Lille om in de grensregio West-Vlaanderen / Nord Pas De Calais om leraren basisonderwijs de mogelijkheid te geven om een taalstage te volgen. De Vlor steunt dit initiatief en vraagt aan de overheid of dat kan uitgebreid naar andere regio's en er gewerkt kan worden aan soortgelijke samenwerking met andere zones in Frankrijk en/of Wallonië. De pedagogische begeleiding van de koepels en het GO! willen hier actief aan meewerken. Ook bestaande uitwisselingsprojecten tussen klassen lager onderwijs van de Vlaamse en de Franstalige gemeenschappen moeten verder bekendgemaakt, ondersteund en aangemoedigd worden.*
- *Creëer de nodige voorwaarden voor professionele groei van leraren. De Vlor vraagt dat in de opdracht van de leraar structureel meer tijd en ruimte komt voor overleg en leren van en met elkaar. Dit vraagt om bijkomende omkadering.²⁴*
- *Onderzoek de mogelijkheden om Frans meer regelmatig in de focus te houden van de onderwijsinspectie, conform art.43,§ 5 van het decreet Basisonderwijs.²⁵ Eventueel*

²⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over een toekomstplan voor het basisonderwijs](#), 8 maart 2017.

²⁵ In dit artikel van het decreet Basisonderwijs staat dat de onderwijsinspectie waakt over een kwaliteitsvolle invulling van het taalaanbod. Echter, het leergebied Frans wordt in vergelijking met andere leergebieden veel minder in de focus

moet bekeken worden of het leergebied Frans, naast de gewone doorlichting, op een andere manier aan bod kan komen.

4 Tot slot

4.1 Frans als onderdeel van een goed gevuld curriculum

De eindtermen Frans maken deel uit van een breder curriculum. Ze zijn ambitieuzer en de nadruk op communicatieve vaardigheden vraagt meer tijd. In eerdere adviezen heeft de Vlor zich vragen gesteld bij de haalbaarheid van het totaalpakket aan te bereiken eindtermen als minimumdoelen, waarbij zorg gedragen moet worden voor elke leerling.²⁶

Wel is de Vlor ervan overtuigd dat de eindtermen Frans binnen dit goed gevuld curriculum en binnen de daarvoor voorziene lestijden haalbaar zijn bij de meerderheid van de leerlingen. Om hierop beter in te zetten, is het cruciaal dat de verschillende actoren samenwerken om een sterker professioneel continuüm van de leraar te creëren (zie 3.3). Hiervoor moeten de nodige randvoorwaarden aanwezig zijn. Dit zal het reflectief professioneel handelen van leraren op basis van de leerplannen en de eindtermen ook verhogen. Ook het meer binnenbrengen van het Frans in de leefwereld van kinderen (3.1) en het stimuleren van talensensibilisering en -initiatie Frans (3.2) zijn belangrijke maatregelen.

4.2 Toekomstplan basisonderwijs?

De resultaten van deze peiling Frans zijn een signaal naast andere signalen die aantonen dat basisscholen moeilijkheden ondervinden om de vele taken binnen de brede basisvorming op een kwalitatieve manier te realiseren. De Vlor vraagt dan ook al langer een toekomstplan voor het basisonderwijs met de tien krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs als uitgangspunten.²⁷

Katrien Persoons
secretaris Raad Basisonderwijs

Anne Verhoeven
voorzitter Raad Basisonderwijs

geplaatst. In 2015-2016 gebeurde dit 18 keer op een totaal voor het lager onderwijs van 519. Nederlands, muzische vorming, wiskunde en het leergebied 'wetenschappen en techniek' worden het meest doorgelicht. Zie Onderwijsspiegel 2017, p.13. Online geraadpleegd op 2 oktober 2018 via https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/atoms/files/OS_2017_0.pdf. Mogelijk ligt dit aan het feit dat formeel Frans vaak enkel in de derde graad wordt gegeven (ten vroegste vanaf het derde leerjaar) en dan niet het hele schoolteam wordt doorgelicht.

²⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over een toekomstplan voor het basisonderwijs](#), 8 maart 2017.

²⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs](#), 16 september 2015. Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over een toekomstplan voor het basisonderwijs](#), 8 maart 2017.